СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 157. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 13-го серпня 1943. No. 157. Jersey City, N. J., Friday, August 13, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЛЯНУЮТЬ ПРИМУСВЕ РЕКРУТУВАННЯ РОБІТИКІВ ДО ПРАЦІ

ВАЩИНГТОН. — Адміністрація Рузвелта остаточно годиться переперти в конгресі законопроект Остина-Водсворта, на підставі якого можнаб завести примусове рекрутування робітників до праці у военнім промислі. Недостачі у виробі літаків та в інших галузях военної продукції приневолили президента Рузвелта змінити свою думку в напрямі заведення примусу праці. Проти такого примусу є Американська Федерація Праці й Конгрес Промислових Організацій (СІО), одначе нема іншої ради й треба хапатися крайних способів, щоби зарадити недомаганням. Справа погіршилася ще тим, що після нападу на Перл Гарбор звільнено від бранки 7,000,000 батьків, а не доручено їм примусової праці в военній індустрії.

ЦІНИ ХАРЧІВ ПАДУТЬ, ПРИБУВАЄ БІЛЬШЕ ЗАСОБІВ У БЛЯШАНИХ КОРОБКАХ.

ВАШИНГТОН. — Секретарка праці мис Перкінс виявила, що ціна харчових продуктів упала на 2% в липню, а це перша признака стабілізації цін від початку війни. Водночас Военна Адміністрація Харчів подала до прилюдної відомости вістку, що випустять для цивільного населення 6,500,000 скринь з консервованими харчами у бляшаних коробках.

НІҐРИ ПЕРЕНОСЯТЬСЯ З ФАРМІВ ДО МІСТ.

ВАШИНҐТОН. — Цензусове бюро виявило, що населення містечок серед ніґерської людности зросло на 24 відсотків між 1930 і 1940 роком. Крім цього який міліон ніґрів перенеслося до більших міст з мішаним населенням. Тепер уже 40 відсотків чорного населення Злучених Держав живе по містах та містечках, а зате фарми з ніґерським населенням пустіють. Найбільший відсоток чорного населення є в Атлантик Ситі, Н. Дж., бо аж одна четвертина.

НЕДОСТАЧА ПАПЕРУ ПРИНЕВОЛЮЄ ҐАЗЕТИ ЗМЕНШУВАТИ ОБЄМ ВИДАНЬ.

НЮ ЙОРК. — Недостача ґазетного паперу стала така дошкульна, що видавці ґазет приневолені редукувати величину своїх видань. Таке заявив конґресмен Лайл Г. Борен на зібранню видавців ґазет в готелю Билтмор. Борен є головою конґресової комісії для справ паперу. Він каже, що уряд зредукував вживання паперу на 40%, отже нічого дивного, що й видавці мусять приноровитися до відносин.

КОЛЄКТИВНІ ФАРМИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЛАСЦІ СКАРБУ.

ЛОС АНДЖЕЛІС (Каліфорнія). — Тут прибула чотиричленна конґресова комісія, яка має на ціли розслідити колєктивні фарми, уладжені на советський лад ще від 1935. р., коштом майже одного біліона долярів з федерального скарбу. Фарми, порозкидані по різних стейтах, були започатковані без одобрення конґресу Рексфордом Тоґвелом, головою Адміністрації Забезпечення Фармів. Голова комісії Гаролд Кулі каже, що уряд позакуповував десятки тисяч акрів плодовитих фармів, посадив на них фармерів, які доробляються маєтків, а за вживання палатних домів та фармів платять лише маленьку номінальну оплату. Багато урядовців живе теж на тих фармах і вони платять собі здорові платні.

ПОМЕР БРИКЧИНЬСКІ, ПЕКАР ХЛІБА ПОМПЕРНИКЕЛ.

НЮ ЙОРК. — У 85 році життя помер у Бруклині пекар Еміль С. Брикчиньскі, що разом із Штумером перед літами заложив першу пекарню чорного хліба, звісного як „помперникел бред". Брикчиньскі приїхав з Польщі, недокінчивши медичних студій. Доробившися маєту як пекар, давав тисячі на польські патріотичні цілі, утримував навіть своїм коштом довший час польський щоденник „Курієр Народови" в Ню Йорку. За свої жертви для Польщі дістав був від польського уряду ордер „Польонія Реститута".

СЕКРЕТАР СКАРБУ ОБСТОЮЄ НОВИЙ ПОДАТОК НА 12 БІЛЮНІВ.

ВАШИНҐТОН.—Генрі Морґентав, секретар скарбу, підготовляє ґрунт під недалекий плян нового податку, що мав би принести 12 біліонів долярів. Він відбуває конференції зі знавцями, щоб злагодити опозицію деяких конґресменів проти нового податку, а переконати президента Рузвелта про неминучість такого кроку.

ДАЛЕКОСЯГЛІ ПЛЯНИ ДЛЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН.—Морська Комісія Злучених Держав оголосила створення окремої комісії для складення плянів розбудови торговельної фльоти в Америці. Комісія існує на підставі закона з 1935 р. Вона вже перевела програму будови торговельних кораблів на час війни, а тепер приготовляє далекосяглі пляни для будівельної програми у хосен цілого світа.

Підготовляють британсько-американську конференцію в Канаді

КВЕБЕК (Канада). — Тут оголошено, що до Квебеку приїде на конференцію з Чорчилем президент Рузвелт із своїми дорадниками. Буде це англьо-американська конференція для складення плянів дальшого ведення війни без огляду на те, які політичні справи булиб на ній обговорені. Наради відбудуться в середневічнім французькім замку Шато Фронтенек, куди вже прибули американські военні знавці для обсервації. Наче у приготованню на британсько-американські наради відбулося тут під проводом Чорчила спільне засідання кабінету британського й канадійського. Часу конференції Рузвелта з Чорчилем не подано, а зате пороблено мілітарні приготовання проти можливого налету ворожих літаків.

РОЗВЯЗАЛИ КОМІСІЮ БУДОВИ КОРАБЛІВ

ВАШИНҐТОН. — Крайова Военна Рада Праці розвязала Комісію для Будови Кораблів, складену із 7 членів. Рада Праці неґодувала на поступ праці цеї комісії, яка затруднювала 1,600,000 робітників. На її місце Рада Праці створила іншу комісію, складену із 6 членів.

БУДУТЬ ЖАДАТИ ВІД КОНҐРЕСУ БІЛІОН ДОЛ. НА ХАРЧОВІ СУБСИДІЇ

ВАШИНҐТОН. — Уряд буде домагатися від конґресу ухвалення одного біліона долярів на субсидії для продукції харчів у 1944 р. Це на те, щоби перевести свою програму стабілізації цін. У більшій частині ці гроші будуть ужиті на підтримання ціни продуктів на фармах, щоб фармери могли віддатися спокійно праці для енерґійного плекання харчових засобів. За пляном уряду треба буде викупити від фармерів цілий збір засівів та відпродати його дальше, щоб лише не допустити до інфляції.

НЕВДАЛИСЯ ПЛЯНИ МАСОВОЇ ВТЕЧІ З ТАБОРУ ВОЄННИХ ПЛІНИКІВ

ТИМИНС (Онтеріо, Канада). — Урядовці, що мають догляд над табором німецьких военних плінників у Монтіт, відкрили приготування до масової втечі плінників. У неділю втік з табору німецький парашутист, а це дало притоку до інвестиґації. Серед дослідів відкрили дбайливо попідкопувані тунелі, якими плінники мали тікати масово.

По Атлянтійській Конференції прийшла черга на Пацифічну, думають в Лондоні

ЛОНДОН. — Що властиво буде головною темою розмов британського премієра Чорчила з президентом Рузвелтом? Над тим розвелась уже широка дискусія і різні всіляко здогадуються. Та загал припускають, що европейська военна ситуація поправилась уже до тої міри, що можна присвятити більшу увагу Японії. Отже, як припускають, коли минула конференція між згаданими державними мужами була властиво Атлянтійською Конференцією, то ця готова бути Пацифічною. А це означалоб намічення офензиви проти Японії. З цього не виходить, щоби легковажити війну з Німеччиною. Ні. Війна з нею ще готова бути тяжка і завзята, але положення таке, що вона може навіть нагло скінчитись. Ось тому радитимуть теж і над політичними справами, звязаними з німецькою прогрою. Але ось таке положення Німеччини дає Аліянтам змогу присвятити тепер більше уваги війні на Пацифіку, себто з Японією.

КОНФІСКУЮТЬ МАЙНО ФАШИСТСЬКОЇ ПАРТІЇ

БЕРН. — Італійське радіо передало, що новий італійський уряд взявся за ліквідацію майна, рухомого й нерухомого, що було власністю фашистівської партії. Уже списують це майно, включно з особистими банковими контами фашистських провідників.

АЛІЯНТСЬКІ РЕЙДИ ЗАВДАЮТЬ НІМЦЯМ ВЕЛИЧЕЗНІ УДАРИ

ЛОНДОН. — У звязку з найновішим британським повітряним налетом на місто Нірнберґ, що є місцем народин націзму, а наслідком якого має бути 2,000 вбитих, а 40,000 бездомних, обраховують, скільки шкоди завдано Німеччині ось такими налетами. Кажеться, що німці можуть тепер своєю продукцією покривати тільки те, що тратять наслідком рейдів. Наприклад є цілковитий брак одягу, що можна добачити навіть на одязі вояків. Одяг реквірують, щоби заосмотрити маси народу, що по рейдах остають без нічого. Таке важне портове місто як Гамбурґ є в цілковитих руїнах. Продукція нафти в Плоешті зменшилась на 40%.

ВИЗНАЮТЬ НОВИЙ ЮГОСЛАВСЬКИЙ УРЯД

ЛОНДОН. — Коли іде про урядові британські кола, то можна сказати, що вони ставляться з прихильністю до переміни в югославськім уряді на вигнанню, на якого чолі став тепер премієр Божідар Пуріч. Та між югословянами не видно того оптимізму, бо нема далі порозуміння між сербами, хорватами і словінцями. Новий уряд має перенести свій осідок до Каїро, щоби бути ближче рідної землі.

РАДІ, ЩО ОПИНИЛИСЬ В БРИТІЙСЬКІМ ПОЛОНІ. З обличчя тих італійських полонених, що їх перевезено з Сицилії до Анґлії, цілком не видно смутку, що вони „в неволі". Замітне, що до цеї „неволі" йдуть з скрипками, ґітарами та іншими музичними інструментами.

СОВЄТСЬКА ОФЕНЗИВА ПІДГОТОВКОЮ ДО РІШАЛЬНОЇ ЗИМОВОЇ АБО ВЕСНЯНОЇ КАМПАНІЇ

ЛОНДОН. — Військові знавці, беручи під увагу широкий розмах совєтської офензиви, що розвинулась з дуже незначних початків, є тої думки, що вона є тільки підготовкою, що має статись пізніше, а це ще цеї зими, або весною. Саме тоді буде повзята велика і рішальна офензива, що завдасть німцям остаточний удар. Кажеться, що тепер комунікаційні російські звязки та постачання заслабі, щоби можна розвинути теперішню офензиву в такий спосіб, щоб перемогти німців цілковито. Навпаки, як тільки зачнуть падати дощі, треба надіятись навіть німецького протинаступу, так, як це було минулого року в подібній ситуації. Намаганням Совєтів, кажеться далі, є тепер здобути мостові причали на північнім боці Дніпра. Дуже можливо, що самі німці вважатимуть догіднішим відступити аж по Дніпро, щоби таким чином скоротити боєвий фронт. Та сяк чи так, думають у Лондоні, вони не зможуть забрати з совєтського фронту більшу скількість війська і кинути його на захід.

ПЕРЕТЯЛИ НІМЦЯМ ЗАЛІЗНИЧЕ ПОЛУЧЕННЯ ХАРКІВ-ПОЛТАВА.

ЛОНДОН. — Совєтські повзи та змоторизована піхота заняли Ахтирку, що є німецькою базою, положеною 62 милі від Харкова з північно-західньої сторони. Таким чином Совєти минули те місце, яке було вершком їхньої минулої зимової офензиви. Та з военного боку найважнішим осягом є перетяття німцям залізничного получення на шляху Харків-Полтава. Це означає, що упадок Харкова неминучий, та що залишились тільки дві дороги, якими німці можуть вивтікати з цього міста. Британське радіо звідомляє, що німці вивозять з Харкова вже від кількох днів, що тільки можуть. Совєтські звідомлення теж подають, що німці залишили десятки тисяч землі з доспілим збіжем, яке не вспіли зжати. Відбито теж до 50 сіл в напрямі на Харків, а в напрямі на Брянськ посунено вперед на шість миль та занято понад 70 міст та сіл. Німецький комунікат подає, що совєтські війська наступають на фронті, що довгий на 400 миль. І то наступають „з небувалою завзятістю".

ДОБРА ДОБИЧА В СИЦИЛІЇ.

КАЇРО. — В теперішній офензиві Аліянти забрали від ворога 999 літаків, з яких, очивидно, деякі ушкоджені. Та велике число можна вживати до акції проти ворога таки зараз.

ЗАВЗЯТТІ БОЇ ДОВКОЛА РАНДАЦЦО.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Британська Восьма Армія посувається поволи далі вперед, що кампанія в Сицилії стала тепер боротьбою за Рандаццо, що є комунікаційним вузлом.

ЦІКАВІ, ЩО ВИЙДЕ З КОНФЕРЕНЦІЇ.

БЕРН (Швайцарія). — В Італії населення пильно слідкує за відомостями про цю конференцію, що має відбутись між Чорчилем і Рузвелтом, бо переконані, що говоритимуть на ній і про італійську ситуацію. Та біда, що преса малощо пише про ту конференцію, бо цензура не дозваляє.

НА ЩО НІМЦІ РОЗРАХОВУЮТЬ?

БЕРН. — Кажуть, що теперішній італійський премієр Бадоліо вже зробив німцям велику прислугу своїм мировим проволіканням, бо допоміг їм скріпити оборонну лінії в північній Італії, де вони думають ставити властивий опір, як Аліянти займуть Італію.

СТАЛІН СКРІПИВ ВІСЬ...

БЕРН. — Ось таке виходить з того, що передає Асошіейтед Прес з Швайцарії. Кажеться, що причиною того скріплення є те, що Сталін не бере участи в конфересції Рузвелта з Чорчилем.

ЗВІЛЬНЕНО АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Турецький уряд рішив випустити на волю сімох американських летунів, що по бомбардованню Плоешті злетіли на турецькі води, бо попсулись їм мотори. З боку міжнародного права їх можна трактувати як таких, що їм розбився корабель.

ЯПОНЦІ ВТРАТИЛИ 199 ЛІТАКІВ ЗА 10 ДНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент маринарки оголосив, що в боях, що ведуться на півночі Соломонських Островів японці втратили за 10 днів 199 літаків, а не 147, як це попередно проголошено.

БОМБАРДУВАЛИ ІТАЛІЙСЬКУ БАЗУ.

КАЇРО. — Британська фльота бомбардувала італійську морську базу в Неапольськім заливі, не зазнавши ніякого спротиву.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА ІСТОРИЧНА НАРАДА

Коли вдумаємось у те, що тепер діється у світі, а зорема на воєнних фронтах в Европі, то не тяжко зрозуміти, чому британський премієр, Винстон Чорчил, вибрався знову в далеку дорогу та прибув до Канади, щоби відбути нові конференції. Бо отсе зближається скорим ходом момент, коли треба буде розвязувати і здійсняти те, що досі було кличами, заповідями, обіцянками, чи сформованою політичною плятформою, що є обнята Чотирома Свободами президента Рузвелта й Атлянтійським Чартером, сформованим Чорчилем і Рузвелтом.

Не знаємо, чи саме так є, як пишемо. Але можна здогадуватись, що так є. Бо що військові справи стоятимуть і тепер на першому місці, то це самозрозуміле. Миж далі в війні, а ворог ще не покონаний. Перемогти його — це ще далі наше перше завдання. Але цю проблєму вважаємо за таку самозрозумілу, що над нею нема потреби ширше розводитись. Це вже справа стратеґів і тих, що мають подбати про воєнне постачання. Зате політичний бік цеї нової подорожі британського премієра куди складніший. А пізнати це вже по тому, що пишуть американські кореспонденти з Лондону, коли згадують за нову подорож Чорчила та за нову „британсько-американську конференцію", що десь незабаром має відбутись, а на якій і тим разом не буде Сталіна, чи представника Совєтів.

Та чому ті політичні справи такі складні? І чому знову не буде і на тих нарадах Сталіна чи представника Совєтів, хоч їх так радо повиталиб президент Рузвелт і британський премієр Чорчил?

Над тими питаннями ломлять собі голови різні політики, як і журналісти, котрим приходиться це виясняти в ґазетах. І цілком певно ломлять собі голови Рузвелт і Чорчил, бож наступає такий момент, коли такі справи годі збути якимсь коротким вияснінням, що нічого не виясняє, а хіба закриває подійсний стан. Надходить момент реальної розвязки реальних справ в Европі. Надходить момент, в якому вже треба рішитись, як підходити до цеї розвязки. А до такого рішення пнуть самі воєнні події, самі воєнні успіхи Аліянтів, самі невдачі Осі.

Певна річ, що Аліянти мають програму, висловлену в загальній формі в Чотирьох Свободах і Атлянтійському Чартері. Але такий є подійсний стан, що ніхто не знає, що думає про цю програму Сталін. Є тільки познаки, що та програма мало його обходить, як і мало його обходять моральні, чи які інші, зобовязання Великої Британії чи Злучених Держав супроти многих держав, що впали жертвою націстсько-фашистівської аґресії. Чи так є, ми і про це не можемо з певністю говорити, поки не побачимо офіційних заяв. Але думку свою маємо. А вона така, що коли є яка надія на кращий і справедливіший повоєнний порядок в Европі, то він мусить бути спільним ділом Злучених Держав і Великої Британії. На їхніх плечах, і то головно їх одних, спочиває і спочиватиме цей обовязок. І це є дійсність, від якої не втекти.

Про згоду з Росією

„Ню Йорк Таймс" з 10. серпня помістив передову статтю п. н. „Порозуміння з Росією". Уже сам наголовок вказує наглядно, що для часопису Союз Совєтських Соціялістичних Републик і Росія є одне й те саме в політичному розумінню. А тут саме й іде про політику. Годимось з тим. Тому вважаємо, що булоб краще, колиб „Ню Йорк Таймс" писав навіть постійно тільки про Росію, витягаючи з такого ставлення справи теж і відповідні висновки. Тоді й американське суспільство малоб ясніший і простіший погляд на те, що діється на сході Европи. Тоді може зрозумілоб краще і українську справу та змагання українського народу стати самому господарем на своїй землі.

„Ню Йорк Таймс" побоюється, і то цілком слушно, консеквенцій з того, що нема повної згоди між Злученими Державами і Великою Британією і Росією. Признаючи, що повної згоди нема навіть під воєнним оглядом, стверджується, що причиною цього є властиво політичні непорозуміння. В звязку з тим наводить часопис і причини такого непорозуміння, згадуючи за „малих сусідів" Росії, себто за балтійські держави, які хоче Росія забрати, а далі й про Польщу, з якою Росія має спір за границі.

„Ню Йорк Таймс" намагається переконати Росію, що коли Злучені Держави і Велика Британія обстають за балтійськими державами чи Польщею, то це не є ніяким їхнім творенням протиросійського бльоку і відмежованням Росії, чи задумою напасти в своїм часі на Росію, щоби зліквідувати там большевизм, а тільки виявом звичайної льояльности до тих заяв, що їх проголошено в Атлянтійськім Чартері. Усе те, кажеться далі, не може одначе стояти на перешкоді порозумінню з Росією у воєнних справах і повоєнних, зокрема щодо того, яке треба заняти становище супроти Німеччини, як вона буде переможена, чи як піддасться безумовно. Америка, пише цей часопис, хоче тільки бачити, щоби чимскорше прийшло до порозуміння між Росією й її малими сусідами...

Становище цього часопису є цілком зрозуміле, коли глядіти на ці справи з американського становища. Та інша справа, чи побажання часопису дадуться здійснити в такий спосіб, як це собі він уявляє. На нашу думку все те є тільки „побожним побажанням". Росія не згодиться добровільно, як це думає „Ню Йорк Таймс", на ніяке порозуміння з „малими сусідами" з виїмком такого, яке вона силою добула на „більшім сусіді", себто на українськім народі і Україні. Таке „порозуміння" це в нашому простому розумінню духова і фізична неволя, втрата незалежности, а в російсько-совєтському розумінню — „визволення" і „союз".

І ще одно: Не можемо зрозуміти, як хтось, що визнається хоч трохи на відносинах на сході Европи, може думати про згоду Росії з „малими сусідами", поминаючи при тому її „великого сусіда". Бож так є і буде, що як довго той „великий сусід" у російській неволі, то не може бути й мови про те, щоби могли стати справді вільними і „малі сусіди". На сході Европи може бути або воля усім сусідам Росії, або неволя для усіх.

Микола Чубатий.

ОРМУЗД ТА АРІМАН В УКРАЇНСЬКІМ ГРОМАДСЬКІМ ЖИТТЮ

Іранська леґенда про ясного та темного духа.

Ірантські племена, себто найближчі кревні мешканців Европи, створили у глибокій давнині віру в двох богів — бога добра, Ормузда, та бога зла, Арімана. Іранська віра у двох богів — у ясного бога та в темного духа навчала, що в житті людства йде постійна боротьба поміж добрим духом Ормуздом та злим духом Аріманом. Вони обидва майже рівно сильні, тому ця боротьба постійна та завзята. Ормузд це не тільки добрий дух, що наклонює людину до життя чесноти, до праведного та справедливого життя, правдою. Обсяг його ділання дещо ширший поза моральний закон людського життя.

Ормузд це опікун усього творчого в житті людини та громадянства. Це Ормузда діло, коли людина працює для громади, його це праця, коли громадянство здисциплиноване, коли вичуває грізні чи безпечні ситуації. Ормузда це праця, коли людина ставить добро загальне понад особисте, тому Ормузд це бог, що заводить лад та порядкує громадянством, заводить карність, веде народи до осягів, до поступу, до розвою і потуги.

Іранці у розумінні свого бога добра йшли навіть ще один крок дальше, в ділянку матеріяльного життя. Ормузд це творчий бог, проте коли рільник управляє землю та з пустара робить урожайну рілю, коли він осушує багна та наводнює пустині, коли людина будує шляхи та мости, словом коли уліпшується життя громади, це все праця бога Ормузда.

Але проти Ормузда теж завзято працює та нерідко нищить його здобутки бог темний — Аріман. У моральному значінню це бог брехні, несправедливости, заздрости та всякої подлоти. Це правдивий діявол, батько зла. Він сам бог неправди та й людину зводить на шлях брехні, несправедливости та клевети.

Аріман так само не ограничує своєї роботи тільки на моральну ділянку життя людини, він чинний також у всьому громадському житті. Коли ви бачите, що себелюбство, заздрість, хоробливa амбіція бере верх понад загальною справою, понад громадським добром, то це робота Арімана. Аріман вносить у громадське життя хаос, він тішиться з усякого розбиття. Руїна та знищення це його осяги. Громадська розхрістаність, брак громадської відповідальности, карности, партійність та сектанство, нетолеранція, зрада та запроданість свого народу, це все діти Арімана. Замішання серед громадянства у найбільше рішальні моменти це саме горяче бажання темного духа Арімана, бо це прямий шлях до його осягів, до руїни цілих народів, до їх безмежних терпінь у майбутньому, з чого Аріман радий. Вони йому зрештою потрібні, щоб викликувати все нове, ще дужче зло.

Річ природна, що як бог ясний Ормузд не ограничає своєї праці тільки до морального та громадського життя, так само й Аріман. Аріман це бог всякої руїни та знищення. Він опікуном запустіння, руїни матеріяльної. Прийде повінь, пожари, землетруси, це по думці іранців праця бога Арімана, бо він радий, він тішиться зі знищення та з всякої руїни.

Ормузд уносить людину на височини геройзму та посвяти, Аріман це батько зради, перекупства та всякої нікчемности.

Ірантська релігійна леґенда та життя людства.

Немає хиба двох думок, що в іранській релігійній леґенді про ясного духа Ормузда та про темного Арімана є підглянена глибока психольоґічна правда, що світ складається з елементів творчих, конструктивних та з елементів руїнницьких, деструктивних. Християнська фільософія виясняє іранську леґенду про Ормузда та Арімана, що це тільки перекручена монотеїстична наука про ангелів та діяволів, яких іранські релігійні вірування піднесли до височини двох майже рівно сильних богів. Вони безперeривно зі собою змагаються та потягають за собою ціле людство. Тим чином ціле людство поділене на творчу часть громадянства та на руїнницьку часть громадянства. Боротьба добра та зла довга та безпощадна. Раз видається, що перемагають вже творчі діти Ормузда, то знов беруть верх руїнники Арімана. Всеж таки іранська віра в дуалізм, себто в двох богів, була оптимістична. Вона вірила, що таки вкінці Ормузд поконає Арімана та запанує на світі правда, справедливість, громадський лад та людство зацвите великанським, творчим поступом, духовим та матеріяльним.

Ормузд та Аріман в українській історії.

Нові досліди над примітивною культурою українського народу доводять, що у прастарі часи в склад нинішного українського народу та тим самим у його культуру увійшло дуже багато елементів іранських. Іранці помішалися в доволі значній домішці з нинішними українцями, тому теж поняття добра та зла, творчости та руїнництва такі маркантні та немов взірцеві серед українців. В історичнім минулім, в недавнім та навіть у теперішнім українського народу стрічаємо немов вимріяні прикмети справедливости, правди, братолюбія та посвяти для батьківщини, правдивого геройзму з одного боку, та неправди, себелюбства, зради, боязкости та руїнництва з другого боку. Ті дві сили, одна творча, а друга руїнницька, змагаються зі собою може більше та виразніше ніж у неодного іншого народу. Ця боротьба творчої праці та руїни ще непокінчена, український нарід від століть у вічнім змаганні та в боротьбі, й то звичайно менше з ворогом, а більше з власними руїнниками, що найкращі повні ідеалізму та геройзму вчинки синів України зводять на марне. Покищо серед українських людей перемагає руїна, але вона не всилі винищити дітей Ормузда. Сили української посвяти та геройзму раз по раз боряться зі силами зради та руїнництва і віримо, що посвята віднесе вкінці перемогу.

Ці сили руїни вже знані в найстарші часи княжої України. Одна частина українських синів веде боротьбу зі степовим варварством, ослонює цивілізації цілої Европи. Ця частина громадянства кличе до солідарности та посвяти приватного інтересу для зросту ґромадського та державного життя. Друга сіє крамоли якраз в імя власного вузкого особистого інтересу, нерідко зі зрадою спільної справи зі заздрости тільки, щоб другий князь не виріс понад його голову.

Ці самі змагання видимо й в пізнішій історії українського народу, в добі козаччини. З одного боку геройзм та посвята власного життя та добра своїх найближчих для української рідної землі, з другого боку ця зрадлива грязь Москви та варшавське сміття, про яких писав Шевченко з обридженням та погордою. З одного боку, геройчні постаті як Хмельницький, Богун, Дорошенко, Мазепа, Орлик, з другого темні типи — Брюховецький, Тетеря, Іскра, Кочубей та Галаган.

І таке саме є й в новішій історії України. З одного боку постаті повні геройзму та віри в вільну Україну, про яких співала Леся Українка своє „контра спем сперо", що проти всякої надії, таки вірили в Україну, з другого боку слабодухи, горбаті малоросійські душі, що для свого хутора та ласки царської покланяються усяким богам білого чи червоного російського царства.

Колиб так списав хто історію останніх двацятьпяти літ українського народу, вже нині перед нами сталиб ясні постаті героїв абсурду, бо такою виглядає нерідко їх боротьба за Україну, та синів нікчемности. По однім боці фронту ці герої абсурду, по другім боці явні зрадники власного народу, що як червоний демон зневіри нашіптує: пощо змагатися, коли ваша справа безнадійна! А поміж тими двома фронтами тисячі безвільних хитаючихся лоз, яких вітер погне, куди хоче.

По однім боці фронту стали діти-герої спід Крут, що своїми хлопячими грудьми стали ослонювати святиню українського духа, рідний Київ, та спиняти московську навалу з півночі. Біля них мученики спід Базару, що серед зимової стужі в подертих одностроях тільки з рушницями в руках вибралися відвойовувати Україну з рук червоних чужинців. З ними й ті галицькі герої з чотирокутника смерти, що маширували на схід, на Київ, з твердою соборницькою вірою, що це пряма дорога дійти до Львова положеного на захід. Хто знає нині їх імена, хто зрахує їх число?

А по другім боці фронту Шахраями та малим сином великого батька Михайла Коцюбинського збаламучені українські люди, що вели чужих на рідний край, на цей святий Київ, боронений грудьми дітей українських нащадків Ормузда.

По однім боці ґранітні стовпи українського духа, Хвильовий, Влизько, Фальківський, Грушевський, Єфремів і сотки інших розстрілених або зліквідованих за українську правду на українській землі, по другім боці Богомолець, Гречуха та морально заломаний Тичина, колись співець жовтоблакитних прапорів, що гордо повівали над вільним Київом, а нині таний віршописець комуністичної партії. По однім боці Головинський, Бесарабова, Білас та Данилишин, по другім боці Данилович, Твердохліб, Ільків та провокатор Барановський.

Діти Ормузда та Арімана серед нинішних американських українців.

Як там нині на рідних землях, не знаємо. Доходять тільки якісь глухі вісти, що й там нині одні українці у підземеллі воюють проти націстичного окупанта української землі в імя старого ідеалу — волю добути або в дома не бути, з твердою вірою дати відпір кожному наступному наїздникови, але мають бути й такі, що йдуть зі силами Арімана на порозуміння, дарма, що історичні часи вимагають геройчної постави супроти зла.

А як тут в Америці, на вільній землі Вашинґтона? Події летять стомилевими кроками наперед. Всі національні ґрупи цеї країни зорганізовані, тільки українці розпорошені. Перед американським громадянством, перед світом демократії, американських українців тепер якби не видно, бо тільки орґанізоване громадянство вважає світ західної цивілізації за громадянство.

Десятки тисяч дітей Ормузда серед американських українців бажають бачити творчу і орґанізовану роботу для ідеалів американської та української справедливости. Маючи це на увазі, гурток людей, в глибокім почуттю відповідальности перед історією і відчуваючи потребу такої орґанізованої роботи, дає почин створити Раду Американських Українців, представництво розпорошених синів української крови. З почуттям полекші приняли цю вістку в нашому громадянстві духові діти Ормузда, але зате заворушилися мов шершені темні сили Арімана, діти запроданости, короткозорости чи особистих амбіцій. Ожили серед українських людей сили Арімана та стали до боротьби з власним народом, з його добром та поступом. Найдете їх у всіх шарах та гуртах американських українців. Ні професія, ні партія, не є для них перешкодою, лучником їх — руїна.

Американські українці мають отже нову нагоду на власні очі видіти сторонників ладу, орґанізованости та творчої роботи та синів тьми, анархії й руїнництва. Сторонники Ормузда та Арімана станули серед українських людей знов проти себе. Та ми віримо в перемогу світла, українського духа творчости та посвяти. Віримо, що дух Ормузда переможе темні сили Арімана також і серед американських українців.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

18)

— Дай спокій, не треба, — сказав він коротко.

— Але чомуж, синочку? Та чень же так не будеш...

— Ага, ти гадала, — сказав Готліб, стаючи перед нею, — що я на те тільки вирвався зі Львова в тих лахах, на те тільки плівся з вуглярами пятнацять миль, щоби, скоро сюди, знов датися вам у руки, датися заперти в яку там клітку, та ще на додаток слухати ваш крик та ваші науки? О, не буде того!

— Алеж, синку, — скрикнула блідіючи і дрожачи з тривоги Рифка, — щож ти хочеш робити? Не бійся, тут дома я за тебе стою, ніхто тобі нічого не вдіє!

— Не потребую твого стояння, я собі сам за себе постою!

— Але щож ти будеш діяти?

— Буду собі жити, як сам захочу, без вашої опіки!

— Господи, та ще я не бороню тобі й дома жити, як сам хочеш!

— Ага, не бориниш! А нехай но лиш де вийду, забавлюся, зараз питання, плачі, чорт знає що!... Не потребую того. А ще як він приїде, о, то я виграв би!

Рифку щось немов за серце стисло на ті слова. Вона чула, що син не любить її, не терпить її пестощів, і те почуття навело на неї страх, немов у тій хвилі втратила сина другий раз, і вже назавсіди. Вона недвижно сиділа на софі, не зводячи з нього очей, але не могла й слова сказати.

— Дай мені грошей, я собі потрафлю сам жити на свою руку, — сказав Готліб не зважаючи на її чуття.

— Але деж ти підеш?

— Тобі нічого до того. Я знаю, що ти зараз сказала би йому, скоро приїде, а він казав би мене жандармами привести.

— Алеж Богом кленуся, що не скажу!

— Ну, то й я тобі не скажу. Нащо маєш знати? Давай гроші!

Рифка встала й отворила бюрко, але грошей у неї не було ніколи багато. В бюрку найшла тільки 50 ринських і подала їх мовчки Готлібові.

— Та що тото! — сказав він, обертаючи в руках банкнот. — Жебракові якому даєш, чи що?

— Більше не маю, синочку, подивися сам.

Він зазирнув до бюрка, перерив усе в нім, а не найшовши більше грошей, сказав:

— Ну, нехай і так. За кілька днів вистарайся більше.

— То прийдеш? — спитала мати радісно.

— Буду видіти. Як його не буде, то прийду, а ні, то пришлю кого. Як покаже від мене знак, то дай йому гроші в запечатаній пачці. Але памятай собі, — і тут Готліб грізно зніс перед нею кулаки, — нікому про мене не кажи ані слова!

— Нікому?

— Нікому! І то тобі наказую! Ані йому, ані слугам, нікому! Нехай ніхто в Дрогобичі не знає про мене. Хочу, щоби мені ніхто не докучав. А як скажеш кому, то памятай собі!

— Алеж, синочку, тебе тут виділа служниця.

— Та малпа? Скажи, що післанець від кого абощо! Кажи, що хочеш, лиш про мене ані слова. А якби він дізнався, що я живий і тут приходжу, або якби хто слідив мене, абощо, то памятай собі, такого вам нароблю лиха, що й не спамятаєтеся. Хочу жити собі на свою руку, та й годі!

— Боже мій! — скрикнула Рифка, заламуючи руки. — Докиж так будеш жити?

— Доки мені схочеться!

І з тими словами Готліб підійшов до вікна, отворив його, немов хотячи поглянути в сад, і в одній хвилі скочив вікном надвір. Рифка зірвалася, скрикнула, підбігла до вікна, але Готліба вже й сліду не було. Тільки високі лопухи в саді шелевіли, немов щось тихо між собою шепочучи.

В тій хвилі вбігла служниця, бліда й залякана, до покою обіч спальні і почала кричати:

— Пані, пані!

Рифка живо отямилася й отворила двері.

— Пані, що вам такого? Ви кричали, кликали мене?

— Я? Тебе? Коли? — питала Рифка, почервонівши, мов грань.

— Та тепер. Мені здавалося, що пані кричали.

— То в твоїй дурній голові кричало, малпо якась! Марш до кухні! Чи я тобі не казала аж тоді приходити, коли закличу?

— Але мені здавалося, що мене пані кличуть, — несміло закинула служниця.

— Марш до кухні, коли тобі кажу, — крикнула Рифка, — ні нехай тобі на другий раз не здається нічого, розумієш!...

(Дальше буде)

Для вирівнання непорозумінь

Упродовж останнього тижня появилася в американських газетах ціла низка вісток про стихійне непорозуміння між Обєднаними Державами. Та властиво це непорозуміння зосереджується тільки до непорозумінь між Совєтами й так званими Західними Державами отже Англією й Америкою.

Чуємо здавна про наміри Росії проглотнути балтійські держави, отже Литву, Латвію, Естонію навіть і Фінляндію. Дальше знані нам непорозуміння між Польщею й Росією про східні границі передвоєнної Польщі, отже бажання Росії захопити цілу Західну Україну. Створення на території Росії окремого польського уряду з „польських патріотів", й окремого німецького „Демократичного Комітету" вказує на бажання Росії запанувати над згаданими краями. І невідома політика Совєтів супроти балканських держав. Знов для декого з американців незрозуміле, чому Росія не видає війни Японії.

Супроти ось такого положення появляються в американській пресі рішучі домагання, щоб з Росією дійти до згоди, заки прийде до заключення загального мира. Появилися суґґестії, щоб президент Рузвелт доконче стрінувся зо Сталіном, та щоб із ним переговорив усі спірні питання. Вашингтонський кореспондент нюйорської газети Ґ е р а л д Т р и б ю н, Марк Соливан, каже виразно, що „Російські відносини з Аліянтами є повні динаміту".

У звязку зтим появилися теж і історичні статті з пригадками про минулу війну та про наслідки непорозумінь між Аліянтами щодо цілей війни. Пригадується у цих статтях те, що Аліянти виграли війну, але програли мир і ставиться запити, чи ще й тепер має повторитися тасама історія? Не скриває ніхто факту, що місія Рузвелтового післанця Дейвіса до Сталіна не осягнула своєї мети, бо Сталін не дав рішучої відповіди на Рузвелтові суґґестії, все одно, які вони не булиб.

У всіх згаданих вістях, статтях й голосах чути одну напрямну: Треба спільної наради Рузвелта, Черчила й Сталіна, щоб раз знати, чого Росія домагається й відповідно до цього приноровлювати діла.

Марк Соливан виразно пише, що Англія й Америка мають дефінітивні засади правління, тобто: свободу слова, релігії, преси; демократичний парлямент, вибраний загальним і свобідним голосуванням усього населення; право набувати приватну власність і господарити своїм маєтком, а Росія цього всього не має. Отже саме тому відносини між західними Аліянтами і їх східним союзником є наладовані динамітом, як висловлюється Соливан. Йде головно про те, щоб Росія не схотіла завести комуністичний лад у державах, які вона займе під свою владу, головно в Німеччині, бо тоді вона сталаб панею й господарем цілої Европи.

З усяких досі звісних вісток можна прийти до висновку, що західні Аліянти хочуть договоритися зо Сталіном. Зате совєтський маршал і премієр Сталін від цього ухиляється.

ВІД ІНІЦІЯТИВНОГО КОМІТЕТУ РАДИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Відозва ч. 2).

Як попередно було проголошено в часописах, дня 4. липня 1943 в Дітройт, Міш., на зізді представників Центральних Організацій з міст Ню Йорк, Джерзі Сіти, Пітсбурґ, Шікаґо і Дітройт, дано почин до зорганізування Ініціятивного Комітету, котрого завданням булоб скликати Загальний Зізд до міста Пітсбурґ, Па. в днях 2. і 3. жовтня та разом з представниками Центральних Організацій, створити „Раду Американських Українців" і вибрати Краєвий Екзекутивний Комітет Ради для поведення ширшої акції.

Зібрані представники рішили, що завданням цеї Ради мало би бути:

а) зосередження і сконсолідування всіх українських сил на поміч Америці, для виграння війни через закупно воєнних бондів, працю в Американському Червоному Хресті в У. С. О. та інших організаціях.

б) створення українського „Вор-Реліф", щоби можна зараз по війні дати неґайну поміч потерпівшим від воєнного лихоліття — українцям.

в) розвинути акцію для виїяснення бажань українського народу, перед Американським Урядом.

г) приняти як ідеольоґічну підставу дальшої праці постанови Конгресу Американських Українців, що відбувся у Вашингтоні дня 24. травня 1940 „**щоб український нарід зедная свої сили в боротьбі за соборну і народоправну Україну**".

Тому, що під теперішню пору майже кожний занятий працею в воєнній індустрії, рішено, щоби представниками на згаданий Зізд були вислані по три делеґати з Центральних Організацій, а де таких нема, щоб Ініціятивний Комітет покликав з поодиноких громад такі одиниці, які виявили найбільшу активність в українському життю.

Віримо, що Ініціятивний Комітет започаткував дуже велику і важку справу, яка одначе потребує не тільки моральної, але й неґайної матеріяльної помочі, щоби згаданий Комітет міг сповнити свої завдання, та щоби забезпечити будучність існування Ради, котра гідно зможе зарепрезентувати українську визвольну справу та розвести ширшу акцію допомоги Америці.

Крім реґістрації делеґатів, яка виносить $25.00, кожна організація, котра дорожить працею в користь Америки і України, повинна зложити від себе жертву на цю взнеслу і так благородну ціль і вислати неґайно до касієра Ініціятивного Комітету на адресу:

Ukrainian American Council
P. O. Box 1891
Detroit 31, Mich.

Взивається всі українські міцеві центральні організації, щоби зараз приступили до вибору своїх делеґатів і список їх імен вислали до кінця серпня 1943 в руки Ініціятивного Комітету.

Громади, які не є сцентралізовані, проситься, щоби подали імена тих одиниць, які можуть свої громади гідно зарепрезентувати.

Бажаємо якнайбільшої акції для допомоги Америці в її воєнних зусиллях, а також помочі для українського народу, який стогне під фашистським чоботом наїзника і взиваємо всіх до неґайної висилки фінансової допомоги.

Ініціятивний Комітет Ради Американських Українців.

ЙОЗАС ЖІЛЕВІЧЮС,

відомий литовський композитор, що живе тепер в Елизабет, Ню Джерзі, тяжко покалічений підчас автомобілевого нещасливого випадку в травні цього року, вже вийшов з шпиталя і поволи приходить до здоровля. Він є теж і знавцем та любителем української пісні. З його композицій є високо цінена його „Кантата Витовта Великого". Він теж уже виготовив велику музичну працю про литовську пісню серед литовської еміґрації п. н. „Американські литовці на филях звуків музики". — **К. В.**

Німці розкопують могили на Україні

БЕРН (Швайцарія), (ОНА). — Наспівші до Швайцарії найновіші видання німецьких газет принесли обширні описи розкопів могил в Україні. Німці кажуть, що як большевики відступали перед напором німецької армії, то, не маючи часу і ваґонів до перевезення українських людей в глибину Совєтського Союзу, забивали їх на місці й ховали в спільних могилах. Тепер німці віднайшли ці спільні могили віднайшли, розкопують їх і розписують в газетах, які то варварства Совєти творили в Україні. Пишуть націстські газети, що біля Винниці совєтські війська мали розстріляти тисячі українських людей, яких нібито поховано в спільній могилі без ніякого ладу.

Німецькі радіостанції в Україні переказують з того приводу українському населенню жахливі описи розкопаних могил, кажучи, що якби большевики прірвали німецьку оборонну лінію, і вдерлися в Україну, то ще гірше буде. Берлінське радіо також голосить, що большевики поводилися з українцями в такий самий жорстокий спосіб, як і з польськими офіцирами.

Політичні обсерватори в Швайцарії є тої думки, що німці правдоподібно будуть відступати з України. І як до того прийде, то вони напевно схочуть забрати з України робочу силу. А що українці не дуже охочі покидати свою рідну землю, то німці страшать українських селян большевицькими звірствами і насильством. Роблять це головно в Галичині. Там німецькі радіостанції постійно голосять, що большевики будуть над ними збиткуватися, то якби щодо чого, то одинокий для них ратунок — сховатися в затишнім Райху.

Теж є вісти, що в Галичині шириться український повстанчий рух, та що селяни відмовляються давати німцям хліб. А далі, що українці відказуються добровільно вступати до галицьких військових дивізій і не хочуть виїздити до німецьких фабрик на роботу.

З МУЗИКИ

З КОНЦЕРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТИ РОМАНА ПРИДАТКЕВИЧА.

Відомий український скрипак і композитор, Роман Придаткевич, проявив останнього сезону обширну концертову діяльність.

Ряд його виступів розпочав власний концерт у випроданій салі Української Централі в Нюарку, Н. Дж. дня 26. грудня 1942. Цей концерт був замітний тим, що на ньому була виконана по раз перший композиція Романа Придаткевича п. з. Українська Рапсодія на кобзарські теми (дума, козацька пісня і танки) для скрипки і фортепіяну.

Канадійське громадянство вшанувало Романа Придаткевича запрошенням виступити солістом на концерт проф. Олександра Кошиця, що випровадив Злучені Українські Хори на концерт в честь Миколи Лисенка дня 27. лютого ц. р. в Платен Авдиторіюм в Монтреалю.

Важним виступом п. Придаткевича був його концерт для Дочок Американської Революції при співучасти як бе-сідника адмірала американської флоти. Цей концерт відбувся в лютім в салі готелю МекАлпин в Ню Йорку.

Дуже успішним концертом Романа Придаткевича цього сезону був його власний концерт, при співучасти Лідії Бодруг, у виповненні великій салі У. Н. О. в Торонті, Онт. дня 12. березня ц. р. З нагоди цього концерту місцева англійська преса виразила признання артистичній індивідуальности українського артиста і назвала цей концерт важною подією в музичному життю Торонта.

П. Придаткевич закінчив всою концертову діяльність цього сезону дня 23. червня на концерті Перемоги з нагоди Першого Канадійсько-Українського Конгресу в Виннипеґ Авдиторіюм, де його слухало трийцять дві сотні представників українського громадянства Канади.

Не треба забувати, що попри концертову діяльність п. Придаткевич працював над композицією своєї другої симфонії на сюжет Тополі Шевченка і викінчив кілька вдатних інструментальних творів.

Під теперішню пору п. Придаткевич викладає „Основи музики" і завідує інструментальним відділом на Вищих Освітних Курсах у Виннипеґу. Директором цеї літньої школи для підготовлення громадських діячів є д-р Павло Маценко, а артистичним керівником проф. Александер Кошиць.

По скінченню науки при Вищих Освітних Курсах, які завершить виступ хору курсантів, скрипак Придаткевич вибирається в концертову подорож по західній Канаді. Співучасником концертів буде канадійсько-український піяніст і композитор п. Іван Мельник. Покровителями концертів є місцеві філії Комітету Українців Канади. Ці концерти відбудуться в формі популярних відчитів про українську інструментальну музику, а кожна музична продукція буде відповідно пояснена, щоби улекшити слухачеві приниманя музики.

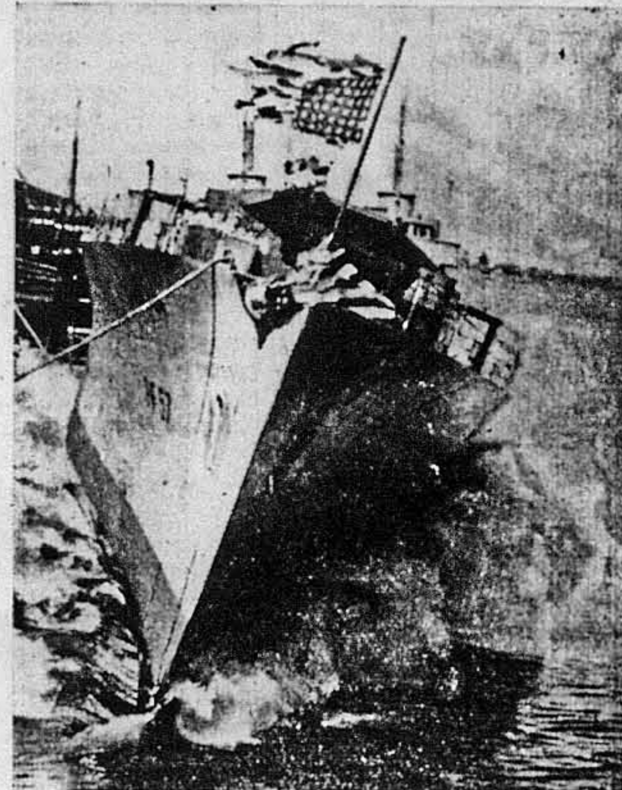
РУМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ХОЧЕ НАЙТИ ДОРОГУ ДО АЛІЯНТІВ

ЦЮРІХ, Швайцарія (ОНА). — З Румунії прийшла вістка, що правительство Антонеску викликало з держав Осі своїх дипльоматичних представників і, по довших нарадах, вислало їх до невтральних країв шукати звязків з дипльоматами Обєднаних Держав. Це знак, що в Румунії зле. Тут говорять, що румунський уряд, який завше робив те, чого хотіли німці, казав недавно арештувати провідників опозиційних партій і замкнути всі видання, які критикували правительство за про-фашистську політику. Крім того, румунська поліція виарештувала членів нелеґальних організацій і замкнула їх в концентраційних таборах.

Премієр Антонеску мав довшу розмову з провідником селянської партії, Юлію Маню, і, кажуть, просив його не робити в Румунії ніяких заколотів. Маню завше виступав проти того, щоби Румунія входила з німцями до спілки і був проти війни. Як лідер селянської партії в Румунії, Маню критикував Антонеску за фашистське наставлення його уряду і протививсь диктатурі бояр і ґенералів, які, кінець кінців, довели Румунію до того, що вона втратила на російськім фронті майже цілу свою армію. Кажуть швайцарські подорожні, що в Румунії повно калік і сліпців, які вернули з фронту і сьогодні є тягаром румунської суспільности. Антонеску віддав Гітлерови найкращий квіт румунського народу і, здається, скінчиться тим, що Румунія не тільки програє війну, але о-станеться на довгі літа без працездатних молодих людей.

До Швайцарії приїхав недавно румунський посол з Берліна, але він не хоче з нікім говорити і не робить ніяких заяв. Це знак, що в Німеччині щось зле і він не хоче про свого союзника нічого лихого говорити. Німці тримають ще Румунію в руках і румунські дипльомати мусять слухати приказів не з Букарешту, а з Берліна.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НОВИЙ УДАР У ВОРОГА. — Це спущено на воду нову американську фриґату, що зветься „Шібойґен", збудовану скорше як пляновано.

ВЗОРЕЦЬ ДЕКЛЯРАЦІЇ ПОДАТКОВЦЯ, ЯКОЮ ВІН ЗГОЛОШУЄ ПРИБЛИЗНУ ПОДАТКОВУ СУМУ ВРАЗ З ПОДАТКОМ ПЕРЕМОГИ ЗА КАЛЄНДАРНИЙ 1943 РІК. ДЕКЛЯРАЦІЯ МУСИТЬ БУТИ ВИПОВНЕНА ПЕРЕД ДНЕМ 15. ВЕРЕСНЯ 1943.

Form 1040-ES
Treasury Department
Bureau of Internal Revenue

UNITED STATES
Declaration of Estimated Income and Victory Tax by Individuals
FOR CALENDAR YEAR 1943
or fiscal year beginning ...., 1943, and ending ...., 1944
(See accompanying INSTRUCTIONS)

(Cashier's Stamp)

1. Estimated Income and Victory Tax for 1943 .... $
NOTE.—Enter (a) the tax liability on estimated 1943 income, or (b) the amount of tax shown on the 1942 Income Tax return, WHICHEVER IS GREATER.
2. Estimated Income and Victory Tax withheld during entire year ....
3. ESTIMATED TAX after deducting estimated tax withheld (item 1 minus item 2) .... $
4. Total payments to collector during 1943 for 1942 Income Tax ....
5. Unpaid balance of estimated tax (item 3 minus item 4) .... $
6. Amount paid with this declaration (not less than one-half of item 5) .... $

Social Security Number, if any ....

PRINT NAME AND ADDRESS PLAINLY

(Name) (Use given names of both husband and wife, if this is a joint declaration)

(Street and number, or rural route)

(City or town) (State)

(OVER)

I/we declare, under the penalties of perjury, that this declaration has been examined by me/us, and to the best of my/our knowledge and belief is a true, correct, and complete declaration, made in good faith, for the taxable year stated, pursuant to the Internal Revenue Code and the regulations issued under authority thereof.

(Signature of taxpayer or agent) (Date)

(If this is a joint declaration (not made by agent), it must be signed by both husband and wife)

HERE IT IS—Here's the tax blank that about 15,000,000 income tax payers will have to file before Sept. 15. If you're single and earn more than $2,700, or married and earn $3,500 or more, you probably still owe taxes despite the victory and income tax deductions from the old pay check. Half the deficit must be paid on Sept. 15. to take the place of the third quarterly instalment formerly paid on that date.

ЧЕРНИГІВ

(Докінчення)

Троїцький монастир у другій половині XVII. віку зробився значним культурним огнищем на лівобережній Україні. Заходами тогож Лазаря Барановича тут заложено друкарню, яка постачала книжки на всю Україну. Цілий ряд видатних творів Галятовського, Барановича, Стефана Яворського, Дмитра Ростовського, Иоана Максимовича та ін., випечатано в цій друкарні, крім того багато підручників і ріжних книжок церковного змісту. Тяжкий удар культурній роботі Троїцької друкарні завдав цар Петро І., заборонивши 1720 р. друкувати книги українською мовою й наказавши всі рукописи перед друком відсилати до цензури в Москву й Петербург. Всі видані перед тим книги заборонено продавати. Доконала друкарню цариця Катерина II., причепившись знов таки до відмін і „несходствъ противъ московской печати". Монастир зазнав на собі великих добродійств гетьмана Мазепи. Окрім того, що він дав кошти на будування головної церкви, найкращої й найбільшої з усіх чернигівських церков, гетьман справив на свій кошт чудової різьби іконостас у ризничній Введенській церкві. На цьому іконостасі збереглися до нашого часу герби Мазепи. Він же щедро обдарував монастир маєтностями, млинами й перевозами.

Біля головної церкви поховано нашого поета-байкаря Леоніда Глібова. На могилі дуже гарний мармуровий памятник. З одного боку портрет поета й написи з іменем і датами, а з другого вибито слова Самійленка:

Ласкавим голосом пісень
ти нам давав
У наше чесне діло віру,
І голос радощів надії
провожав
Твою тепер розбиту ліру.
І от замовк твій глас, погас
промінь ясний,
Що в темному світив околі,
Але не вмре поет у памяти
людській!
Згадаємо тебе в недоленці
лихій
І в кращий час нової долі.

На високій горі, відділеній яром від монастирської обителі і вкритій кучерявими дубами, понад Деснянським лугом, розкинулось невелике кладовище. Тут дві дорогі для українця могили: Опанаса Марковича і Михайла Коцюбинського. Над Марковичевою могилою поставлено 1899 р. громадським коштом памятник — металевий хрест на камяному постументі, й прибито таблицю з написом, кого саме поховано. Але тої таблиці вже нема, її вирвала рука якогось хулігана. Та всежтаки могилу Марковича знайти можна по ознакам: вона стоїть над кручею, в її головах два старі дуби. Але вже ніяким способом не можна знайти могили Коцюбинського. — На ній нема ніякісінького напису, не знаю, чи є хоч дерев'яний хрест; а від часу смерти письменника пройшло вже кільканацять років...

Саме під кручею, де Марковичева могила, стоїть давня Іллінська церква, яка збереглася від домонгольських часів. Був тут і монастир, заложений ще Антонієм Печерським, коли він утік на якийсь час з Києва від гніту князя Ізяслава. Монастир зруйнували татари, а відновив його аж у 1649 році чернигівський полковник Степан Пободайло. Він був першим титарем обновленого монастиря. Але через двацять років після цього Лазар Баранович переніс монастир на гору, і замість старого Іллінського, повстав Троїцький монастир. Від Іллінської церкви і аж до головного храму в Троїцькім монастирі йдуть старі печери, де жили ченці від Антонієвих часів — аж до татарського погрому. Тепер у тих печерах є три підземні церковці, окремі келії й коридори.

З Троїцького монастиря їдемо через увесь город, аж на другий кінець його, подивитись на музей української старовини. В. В. Тарновського. Хоч лиха доля загнала його, Бог зна куди, аж на самий край міста, в далекий кут, де вже починається підгороднє село Бобровиця, але варто задля музею Тарновського туди помандрувати, варто навіть задля його одного спеціяльно в Чернигів поїхати, бо цеж поки що найкращий національний музей на Україні. Минаємо будинок духовної семинарії, збудований ще відомим Павлом Полуботком, коли він був полковником Чернигівським, переїздимо через річку Стрижень по Красному мості, з яким звязана леґенда, наче на ньому колись провалився в пекло разом із каритою, шістьма кіньми й машталіром, ґенеральний обозний Василь Дунін-Борковський. Їдемо вулицею, яка по обидва боки уявляє з себе безперервний парк, і підїздимо до одноповерхового камяного будинку ґотицької архітектури. Це й є музей Тарновського.

Кому здається дивним, що такої ваги національний скарб, як музей Тарновського, загнано на край міста і впаковано до тісних і вогких закамарків, тому мусимо нагадати, що свій музей небіжчик Василь Тарновський подарував ґуберському Земству з тим, щоб воно дало помешкання й річне удержання музеєви. Пропозиція Тарновського викликала чимало протестів з боку радних-дідичів, які не хотіли давати на музей грошей і всякими способами старалися довести, що Земству не слід приймати музея. Коли більшість радних стала все-таки на тому, щоб музей прийняти, то 26 радних склали „особое мнѣние" проти того. Ці радні здебільшого були родовиті українські пани, представники старих старшинських фамілій... І хоча ці панове не могли зовсім провалити справу музея, то за те вони постаралися запроторити український музей на край міста і обставити його з матеріяльного боку як найгірше.

Та все-таки і в таких обставинах, і в дуже скромній обстанові, музей робить велике враження. Це переважно музей козацької України. Тут бачимо велику колекцію портретів гетьманів, полковників і взагалі козацької старшини. Далі — збірка клейнодів, на чолі яких: чотири гетьманські булави, бунчук, кілька пірначів, козацькі хоругви; роскішний відділ зброї — більше півсотні гармат, луки, сагайдаки, шаблі, рушниці, пістолі; кінська збруя і усяке військове причандалля. Велика колекція річей господарського, домашнього вжитку: кубки, чарки, келихи, поставці, ложки і т. і. — Чимало цих річей мають ознаки приналежности відомим історичним особам, наприклад: дві чарки Семена Палія, чарка ґенерального хорунжого, відомого мемуариста Миколи Ханенка, чарка й ложка Івана Мазепи, ложка Івана Скоропадського та ін. Багато каламарів і ріжного причандалу до писання. Вбирає в себе очи колекція старої одежі: цілі ґарнітури жіночого убрання, контуш гетьманівни, дочки Данила Апостола, сукня Полуботчихи, пишні золотом і сріблом зоткані пояси; багата колекція гаптування й вишивання і всяких жіночих окрас. Старе скло, фарфор з українських заводів; кахлі, килими, дерев'яні вироби — всі роди народнього мистецтва.

Але справня краса і гордощі музею — Шевченківська колекція. Тут зібрано по змозі все, що належало великому поетови: його листи в автографах; рукописи творів; малюнки олівцем, акварелі і олійними фарбами; його ґравюри й мідяні кліші власної роботи Шевченка; папери Шевченкові і кілька його книг; ряд річей, що йому належали: мальбрет, палітра, фарби, скриньки з малярським припасом, каламар, пера, ножі, боклажка скляна, складаний стільчик, сорочка, червона китайка, що нею вкрита була труна поетова; колекція портретів Шевченка, бюстів і барелєфів.

Окрім Шевченкового відділу є іще менші відділи: Куліша й Костомарова. Колекція великих портретів старих українських письменників і дуже гарна бібліотека з українських стародруків і книжок новіших. Усе те розміщено так густо і так тісно, що ніде повернутися. Кожний куточок, кожний просвіт між вікнами зайнято то шафою, то вітриною, та малюнком. Багато річей зложено до купи. Багато (особливо малюнків) лежить у схованці, бо нема де повісити або покласти. Зимою в музеї холодно страшенно.

Не диво, що серед місцевого громадянства виникла думка перенести музей до осередку міста, приєднавши до нього колекції музеїв Архивної Комісії й Церковно-Археольоґічного. В першому з цих музеїв між іншим — етноґрафічні колекції Чернигівщини. Підшукано вже й помешкання — будинок пансіону хлопячої ґімназії. Як що цей проект здійсниться, то національний український музей, уміщений у відповідному помешканні, стане окрасою міста, котре могтиме не соромитися нехтуванням цього скарбу, як це є досі. Обєднаний музей, до якого мається на увазі перенести й місцеві архиви, стане поважною науковою інституцією на всю Україну.

ЯПОНСЬКЕ СХОРОНИЩЕ З МАШИНОВИМИ КРІСАМИ. — Ось так виглядає одна з японських камофляжованих кривок, що їх повно в Новій Гвінеї. Здобуто її американськими військами підчас останньої Аліянтської офензиви на Полудневім Пацифіку.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

ПОЛЬСЬКИ УРЯД В ЛОНДОНІ ЗАЧИНАЄ ДІЛАТИ.

ЛОНДОН (ОНА). — Польський кабінет відбуває безперестанні засідання. Політична ситуація в Европі стоїть так, що польський уряд в Лондоні мусить робити основно продумані потягнення, бо інакше може поставити польську справу в дуже неприємне становище. Воєнні знатоки є тої думки, що німецький фронт в Советському Союзі починає ломитися і червона армія може вскорому часі опинитися біля старої польської границі. Польський уряд в Лондоні заняв таку позицію, що Совети не мають права вступати на польську землю, але як там не буде польських військ, то хто їм що зробить.

В Лондоні думають, що як в Німеччині почне валитися, то поляки можуть остатися на леді. Їх армія находиться на Близькім сході, якби німці під напором червоної армії почали з Польщі втікати, то советські війська мусілиб увійти до Галичини й удержувати там порядок, але поляки гадають, що як так буде, то Совети вже звідтам не уступляться. Тому власне польський кабінет постійно нараджується і вже навіть виготовив спеціяльне меморандум до анґлійського й американського уряду, в якім звертає увагу, щоб Аліянти мали цю справу на увазі.

Між іншим Ентоні Іден, британський міністер закордонних справ вже кликав польських міністрів до себе на обід і мав з ними довгі розмови. Між гостями находився також анґлійський експерт політичних відносин в східній Европі Вилйем Странґ і британський амбасадор при польськім уряді, Овен Ст. Клейр.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 2:30 пополудні, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: А. Бусько, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 17. серпня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки і не затягають довгу. — В. Кушнір, секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 818. Зілова потвора.

AS THEY LANDED AT DUSK, THE JUNGLE GIRL WAS BEWILDERED BY THE BUSTLING LIFE OF THE TOWN.

Як вони прибули до міста вечером, Зілу здивував рух у місті.

SUDDENLY A MOTOR CAR ROUNDED A CORNER. ZEELA CRIED OUT IN ALARM. AN ARROW WHIRRED FROM HER BOW.

Нагло на скруті вулиці показався автомобіль. Дівчина крикнула з перестраху. Стріла свиснула повітрям.

AS THE MACHINE SCREECHED TO A STOP, ZEELA SHOUTED WITH DELIGHT, BELIEVING SHE HAD KILLED THE MENACING MONSTER.

Як машина станула, Зіла з утіхою подумала, що вона певно вбила потвору.

PIERRE MALINE'S LAUGHTER AT THE NAIVE GIRL TURNED SUDDENLY TO ALARM WHEN HE SAW THE CAR'S OCCUPANT!

Усміх радости Маліна перемінився нагло на страх, коли він побачив, хто сидів в авті.